

Informationsklass: K1

kn.remissvar@regeringskansliet.se

kopia:

lotta.lewinpihlblad@regeringskansliet.se

Per Eckemark

Generaldirektör

DATUM

DIARIENUMMER

2025-10-30

SVK Dnr 2025/4149

Svar på remiss angående ”Nya samverkansformer, modern byggnads- och reparationsberedskap - för ökad försörjningsberedskap (SOU 2025:68)”

Svenska kraftnät har tagit del av Klimat- och näringslivsdepartementet remiss avseende slutbetänkande av Utredningen om näringslivets försörjningsberedskap och vi ser positivt på det arbete som genomförs och hur vi nu tillsammans kan stärka förutsättningarna för ett robust totalförsvar.

Remissyttrande

Svenska kraftnät lämnar härmed följande synpunkter på remissen.

Allmänna synpunkter

- Svenska kraftnät delar utredningens bedömning att Svenska kraftnät *inte* ska ha ett nationellt och sektorsövergripande ansvar för att skapa förutsättningar för en modern byggnations- och reparationsberedskap.
- Svenska kraftnät anser att även beredskapsmyndigheter som ingår i beredskapssektorer bör vara med i att utarbeta modellen för samverkan.
- Svenska kraftnät är tveksam för egen del till om det behövs mer personella resurser till beredskapsmyndigheten för att arbeta med dessa frågor eftersom uppgifterna redan ligger på beredskapsmyndigheten genom nuvarande regelverk.
- Svenska kraftnät ser att det finns vissa svårigheter med förslaget att upprätthålla ett register över försörjningsberedskapsavtal och lyfter därför här några viktiga aspekter. Syftet med att upprätthålla ett sådant register måste var tydligt så att behovet överstiger den administration som registret kommer att innebära. Om syftet ska vara att se till att samma resurs inte tecknas flera gånger måste registret vara på en detaljerad nivå (ned till person/maskin som avtalet omfattar). Avtal är sällan så detaljerade utan skrivs snarare för att få en viss typ av leverans.
- Svenska kraftnät anser att det finns ett behov av ett register för arbetsmaskiner. De flesta arbetsmaskiner omfattas inte av registreringsplikt idag, det behöver ske förändringar i flera steg för att detta förslag ska kunna genomföras. Detta är en viktig åtgärd eftersom arbetsmaskiner ofta hyrs in och det är svårt att veta att man har en faktisk förmåga.
- Svenska kraftnät ser positivt på och instämmer i att man genomgående lyfter och utgår från ansvars- och kompetensprincipen.
- Svenska kraftnät ser vikten av att skapa avtal för samhällsviktiga varor och tjänster för att skapa en effektiv, enhetlig, förutsebar och långsiktig försörjning (Strategisk partnering).
- Svenska kraftnät delar utredningens bedömning om att det kan behövas en översyn av befintlig lagstiftning på området i syfte att skapa en samlad lagstiftning om försörjningsberedskap.

Synpunkter utifrån det upphandlingsrättsliga perspektivet

För upphandling så har förslagen en direkt påverkan, genom ett tillägg i upphandlingslagstiftningen om att försörjningsberedskapsaspekter ska beaktas om upphandlingens art motiverar detta.

I övrigt kan man säga att upphandlingsrättsliga frågor indirekt berörs, främst kopplat till att till det föreslagna systemet om s.k. försörjningsberedskapsavtal (F-avtal). F-avtalen syftar främst till att skapa en förmåga hos företag att fortsätta bedriva sin verksamhet och att kunna fortsätta att leverera varor eller tjänster även under ej normala förhållanden. Sådana avtal, som ingås mellan en offentlig part och ett företag, ska tillämpas för försörjningsberedskap som inte omfattas av ordinarie upphandlingsregler eller som inte omfattas av EU-rätten. I en framtida tillämpning kommer högst troligt ändå upphandlingsfrågor uppkomma när det gäller gränsdragningsfrågor mellan F-avtal och upphandlingspliktiga kontrakt.

Synpunkter kring de direkta ändringarna i upphandlingslagstiftningen

En ny bestämmelse förslås införas i 4 kap. 3 a § LUF (och 19 kap. 3 a § LUF för upphandlingar som inte är direktivstyrda) och som innebär att en upphandlande myndighet eller enhet **ska** beakta försörjningsberedskapsaspekter om upphandlingens art motiverar detta.

Motsvarande skrivning införs också i de övriga upphandlingslagarna (LOU, LUK, LUF) och lagändringarna förslås träda i kraft den 1 juli 2026.

Utifrån att Svenska Kraftnät bedriver samhällsviktig verksamhet och många gånger är beroende av kritiska leveranser och en tryggad försörjning är det troligt att en stor del av de upphandlingar som genomförs kommer omfattas av skyldigheten i bestämmelsen.

Det är positivt med initiativ som syftar till att främja försörjningsberedskap i upphandlingar och vilka förväntningar som ställs på upphandlande myndigheter/enheter i dessa frågor. Det är

såklart också av stor vikt att tillräcklig försörjning finns i upphandlade avtal för att säkerställa att samhällsviktig verksamhet upprätthålls. Det kan därför motiveras att det proaktiva arbetet som krävs regleras i lag.

Genom att försörjningsberedskap tydligt lyfts fram i upphandlingslagstiftningen stärks kravet på ett strategiskt och långsiktigt arbete med frågorna inom ramen för myndigheters inköpsorganisation. En annan möjlig fördel med att kravet står inskrivet i upphandlingslagstiftningen är att olika typer av beredskapsvillkor, så länge upphandlingens art motiverar det, som utgångspunkt får anses proportionella vilket minskar osäkerhet kring att kraven kan ställas i upphandlingar.

Den bestämmelse som nu förslås i upphandlingslagstiftningen innebär att försörjningsberedskapsaspekter **ska** beaktas om upphandlingens art motiverar detta. Den allmänna bestämmelsen om olika typer av hänsyn - miljöhänsyn, sociala och arbetsrättsliga hänsyn - vid offentlig upphandling återfinns i 4 kap. 3 § LOU/LUF och anger endast att vissa hänsyn "bör" beaktas i upphandlingar när arten motiverar detta. Det finns också ett tidigare lagförslag (se Ds 2021:31 En skyldighet att beakta vissa samhällsintressen vid offentlig upphandling) om att skärpa denna bestämmelse till en skyldighet – genom att "bör" ersätts med "ska" – och utöka bestämmelsen till att även omfatta fler hänsyn. Det förslaget, som SVK avstyrkte i sitt remissvar (dnr 2021/4568, daterat den 27 januari 2022), har inte medfört någon lagändring.

Svenska kraftnät noterar att om den föreslagna bestämmelsen i 4 kap. 3 a § LOU/LUF införs skulle det rent konkret innebära att försörjningsberedskapsaspekter får en högre dignitet ("ska") än de hänsyn som återfinns i 4 kap. 3 § LOU/LUF ("bör"). Lämpligheten i en sådan hierarki kring olika hänsyn i upphandlingar kan ifrågasättas. Ett medskick i det fortsatta lagstiftningsarbetet är därför att det tas ett samlat grepp över förslagen i såväl Ds 2021:31 som nu aktuell SOU så att samtliga hänsyn som pekas ut av lagstiftaren får samma dignitet. Eller i vart fall att det tydligt motiveras varför vissa hänsyn har starkare ställning.

Den föreslagna bestämmelsen kommer trots sin obligatoriska utformning inte att kunna medföra några egentliga sanktioner och det kan därtill vara svårt för den upphandlande myndigheten/enheten att avgöra om den lever upp till lagstiftarens

krav. Det finns inte heller någon skyldighet att motivera varför hänsyn till försörjningsberedskap inte tas i en viss upphandling. Bestämmelsen får därmed, trots att det finns en skyldighet genom "ska", snarast karaktären av ett målsättningsstadgande (precis som de hänsyn som redan finns i 4 kap. 3 § LOU/LUF).

Det kan även noteras att konsekvensen av om det finns krav på att beakta försörjningsberedskap kan påverka andra upphandlingsbestämmelser. Det gäller främst undantaget om "synnerlig brådska" (enligt 6 kap. 15 § LOU) eller att ändra kontrakt med stöd av oförutsedda omständigheter. Båda dessa bestämmelser ställer, redan idag, stora krav på framförhållning och planering hos upphandlande myndigheter/enheter för att kunna tillämpas. Med ett lagstadgat krav som inskräper ansvaret att säkra en robustare leverans i händelse av kris, blir en trolig effekt att det framgent blir svårare att tillämpa bestämmelserna om synnerlig brådska eller oförutsedda omständigheter om det ändå uppstår en bristsituation eller nedsatt leveransförmåga.

Detta remissyttrande har beslutats av generaldirektör Per Eckemark efter föredragning av anläggningsspecialist totalförsvär Maria Lillieroth. I den slutliga handläggningen har även avdelningschef Ledningsprojekt Magnus Lindholm och tf divisionschef Gemensamma funktioner Karin Edin deltagit.

Sundbyberg 2025-10-30

Per Eckemark

Maria Lillieroth